

<<<<Till Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.l2@regeringskansliet.se

Diarienummer Ju2025/01730

Remissyttrande över SOU 2025:91 Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor

Sparbankernas Riksförbund (Förbundet) är en branschorganisation för 55 sparbanker och representerar medlemmarna gentemot myndigheter och organisationer samt utgör remissinstans i ärenden av betydelse för medlemmarna. Sparbanksrörelsens idé är att främja sparsamhet. Överskottet från sparbankernas verksamhet går inte till utdelning utan överskottet används för samhällsnyttiga ändamål till gagn för invånarna i respektive sparbanks verksamhetsområde, såsom stöd till det lokala föreningslivet och utbildningsinsatser om privatekonomi. Förbundet har tagit del av betänkandet SOU 2025:91 och önskar lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Förbundet tillstyrker i huvudsak förslagen i SOU 2025:91 om modernisering av arvs- och testamentsrätten. Förbundet välkomnar särskilt införandet av ett frivilligt testamentsregister i offentlig regi och möjligheten att upprätta digitala testamenten (e-testamenten) som viktiga steg för ökad tillgänglighet och rättssäkerhet.

Förbundet vill dock betona vikten av att de föreslagna digitala lösningarna utformas så att de är tillgängliga och användarvänliga även för äldre och mindre digitalt vana kunder – en stor och viktig kundgrupp för sparbanker. Vidare behöver finansiella rådgivare tydlig information och vägledning om de nya reglerna för att kunna stödja sina kunder, och avgiftsnivån för testamentsregistrering bör vara rimlig och inte skapa trösklar för kunder med enklare ekonomiska förhållanden.

Allmänna synpunkter

Regelverksförslagets relevans och ändamålsenlighet

Betänkandets förslag rör främst civilrättsliga frågor och innehåller inga direkta krav på eller reglering av finansiella institut. De föreslagna ändringarna i ärvdabalken och införandet av testamentsregister och e-testamenten har dock praktisk betydelse för sparbankernas kundservice, rådgivning och verksamhet.

Sparbanker ger ofta råd och stöd till kunder i arvs- och testamentsfrågor, särskilt i samband med förmögenhetsplanering, generationsskiften och pensionssparande. Nya regler kräver uppdaterad kunskap hos rådgivare och kan skapa förväntningar hos kunder om digitalt stöd även från banken för dokumenthantering och bevakning av testamenten. Dessutom hanterar många sparbanker kunder vars tillgångar behöver förvaltas i samband med dödsfall, där de nya reglerna om efterlevande sambor, efterarv och arvsavstående påverkar hanteringen av konton, värdepapper och lån.

Proportionalitet och differentiering

Från sparbanksperspektiv är det viktigt att regelverket är utformat så att det är lättillgängligt och begripligt även för mindre och lokalt verksamma banker med begränsade juridiska resurser. De digitala lösningarna (testamentsregister och e-testamenten) bör vara tekniskt enkla att integrera med eller hänvisa till.

Ikraftträdande och implementering

Förbundet anser generellt att ikraftträdandedatum bör ta hänsyn till det arbete hos företagen - IT-utveckling, ändrade rutiner och processer, internutbildning m.m. - som krävs med anledning av ändrade regler, och att de aktörer som påverkas av regeländringarna måste ges realistiska möjligheter att anpassa sin verksamhet.

Det föreslagna ikraftträdandet den 1 januari 2027 kan ge tillräcklig tid för implementering, förutsatt att den slutliga lagstiftningen antas i god tid dessförinnan. För sparbanker innebär detta tid att uppdatera kundkommunikation och informationsmaterial, utbilda personal i nya regler samt eventuellt utveckla nya tjänster eller rådgivningsprocesser. Förbundet har därför inga invändningar mot den föreslagna tidsfristen, men vill understryka vikten av att implementeringstiden beräknas med hänsyn till när den slutliga lagstiftningen antas. Om registreringen av testamenten görs obligatorisk kan det dock finnas skäl att överväga en längre implementeringstid för att ge både myndigheter och allmänhet tillräcklig tid att förbereda sig.

Det vore dock värdefullt om Skatteverket i god tid före ikraftträdandet tillhandahåller information och vägledning till finansiella institut om hur de kan stödja sina kunder i övergången till det nya systemet.

Synpunkter på specifika bestämmelser

1. Testamentsregister i offentlig regi

Förbundet tillstyrker förslaget om ett frivilligt, digitalt testamentsregister som förvaltas av Skatteverket. Ett sådant register förbättrar tillgängligheten, ökar rättssäkerheten och förenklar hanteringen av testamenten, vilket är till gagn för både enskilda och samhället i stort. Förbundet anser dock att det bör övervägas om registrering av testamenten bör göras obligatorisk på liknande sätt som gäller för äktenskapsförord enligt 7 kap. 3 § äktenskapsbalken, i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten och minska risken för att testamenten inte uppmärksammas vid dödsfall.

Avgiftsnivå

Den föreslagna avgiften på cirka 990 kr (avgiftsklass 2 i avgiftsförordningen) kan jämföras med avgiften för registrering av äktenskapsförord, bodelningsavtal och gåvohandling som uppgår till 275 kr, och skulle vid obligatorisk registrering utgöra en betydande tröskel för vissa kunder, särskilt pensionärer och personer med enklare ekonomiska förhållanden. Förbundet anser att det bör övervägas om avgiften kan sänkas eller om avgiftsfri eller subventionerad registrering kan erbjudas för vissa grupper (exempelvis pensionärer eller personer med låg inkomst) för att inte skapa onödiga ekonomiska hinder, särskilt om registreringen görs obligatorisk.

Tillgänglighet och vägledning

För att testamentsregistret ska få avsedd effekt är det avgörande att allmänheten känner till det och vet hur det används. Vid en eventuell obligatorisk registrering blir behovet av information och stöd ännu mer angeläget. Förbundet anser att Skatteverket i samarbete med finansbranschen, konsumentorganisationer och pensionärsorganisationer bör ta fram lättillgängligt informationsmaterial och utbildningsinsatser.

Förbundet efterfrågar också förtydliganden kring hur sekretessregler påverkar möjligheten för finansiella institut att få information om kunders registrerade testamenten vid dödsfall. Tydliga rutiner och vägledning i denna fråga skulle underlätta dödsbohanteringen och minska risken för förseningar.

Integration och samverkan

Förbundet ser positivt på om det finns möjlighet för finansiella institut att på lämpligt sätt integrera med eller hänvisa till testamentsregistret. Detta skulle kunna underlätta för banker att informera sina kunder om registret och stödja dem i användningen. Skatteverket bör därför överväga hur sådan samverkan kan möjliggöras på ett säkerhets- och integritetssäkert sätt.

2. Digitala testamenten (e-testamenten)

Förbundet tillstyrker förslaget om möjlighet att upprätta e-testamenten som en viktig modernisering och anpassning till samtidens digitala samhälle. E-testamenten kan underlätta för många att upprätta testamente och öka tillgängligheten.

Användarvänlighet och tillgänglighet

Det är dock avgörande att Skatteverkets digitala tjänst för e-testamenten är användarvänlig och tillgänglig även för äldre och mindre digitalt vana kunder. Särskild hänsyn bör tas till att teknisk terminologi kan vara svår att förstå för många, och att gränssnittet bör vara intuitivt och enkelt att navigera.

Teknisk kompatibilitet

Förbundet förutsätter att e-testamentens tekniska lösning för avancerad elektronisk signatur är kompatibel med vanliga e-legitimationer såsom BankID och tillgänglig på olika plattformar (dator, mobil, surfplatta). Detta är viktigt för att säkerställa bred tillgänglighet.

3. Stärkt skydd för efterlevande sambor och regler om efterarv

Förbundet tillstyrker förslagen om stärkt skydd för efterlevande sambor och nya regler om efterarv som en välkommen uppdatering till moderna familjebildningsmönster.

De nya reglerna kan dock innebära mer komplicerade bouppteckningsprocesser vid samboförhållanden med efterarv, vilket kräver uppdaterad kompetens hos personal som hanterar dödsboärenden. Förbundet anser därför att det är viktigt att regelverket är tydligt och ger praktisk vägledning för hur bouppteckning och värdering ska genomföras, samt hur ansvarsfördelningen ser ut mellan olika parter. Förbundet vill särskilt framhålla vikten av att det på en avlidne sambos dödsfallsintyg framgår att personen tidigare varit sambo i de fall den avlidne sambon ärvt med fri förfoganderätt. Detta är nödvändigt för att säkerställa att efterarvsrätten kan hanteras korrekt och att den först avlidnes arvingar får det efterarv de har rätt till.

4. Modernisering av nödtestamenten

Förbundet noterar att utredningen föreslår en modernisering av reglerna om nödtestamenten för att tillåta nya former såsom sms, e-post, video- eller ljudupptagning. Förbundet har förståelse för de bakomliggande skälen till förslaget, men anser att utredningen tar för lättvändigt på riskerna för bedrägerier och förfalskningar. Det kan ifrågasättas om behovet av modernisering verkligen överväger de risker som de nya formerna medför. Detta är en relevant anpassning till dagens digitala kommunikation.

Moderniseringen kan skapa betydande osäkerhet och tolkningsproblem samt öppna för missbruk. Om förslaget genomförs är det av yttersta vikt med tydlig vägledning från lagstiftaren för att minimera rättsosäkerhet, särskilt avseende:

- Vilka krav som ställs på bevisning för att ett digitalt meddelande ska anses utgöra nödtestamente
- Hur det säkerställs att meddelandet verkligen kommer från testator och inte har manipulerats
- Hur banker och andra aktörer bör förhålla sig till påståenden om digitala nödtestamenten vid hantering av dödsbon

5. Skärpta krav på testamentsvittnen

Förbundet tillstyrker förslaget om skärpta krav på uppgifter om testamentsvittnen (namnförtydligande, personnummer, yrke, ort och datum). Tydligare identifikation av vittnen underlättar verifiering, minskar risk för tvister och förbättrar rättssäkerheten.

6. Arvsrätt för kusiner

Förbundet noterar att utredningen inte föreslår att arvsrätten utvidgas till att omfatta kusiner. Förbundet avstyrker bestämt varje utvidgning av den legala arvsrätten och delar utredningens bedömning att en sådan utvidgning skulle skapa praktiska problem, öka kostnader och tidsutdräkt för boutredningar samt minska Allmänna arvsfondens resurser. Förbundet ställer sig således helt bakom utredningens bedömning att den legala arvsrätten inte bör utvidgas. Vidare ser även Förbundet en risk för att en utvidgning av arvsrätten till kusiner även skulle leda till minskade resurser för t.ex. hjälporganisationer.

Avslutande synpunkter

Förbundet vill avslutningsvis framhålla att de föreslagna ändringarna av vederlagsregeln i 3 kap. 3 § ärvdabalken kan medföra ökad rättsosäkerhet vid generationsskiften av större värden. Förbundet anser att konsekvenserna av dessa ändringar bör utredas ytterligare för att säkerställa att regelverket inte försvårar planering och genomförande av generationsskiften i familjeföretag och vid förvaltning av större förmögenheter.

Sammantaget välkomnar Förbundet de föreslagna moderniseringarna av arvs- och testamentsrätten. Förslagen är väl genomarbetade och svarar mot behoven av ökad tillgänglighet, rättssäkerhet och anpassning till digitalisering och moderna familjebildningsmönster.

För att förslagen ska få avsedd effekt är det dock av högsta vikt att:

1. **Digitala lösningar är tillgängliga för alla:** Skatteverkets testamentsregister och e-testamenttjänst måste utformas med hög användarvänlighet och med särskild hänsyn till äldre och mindre digitalt vana användare. Detta blir särskilt viktigt om registreringen görs obligatorisk. Alternativa vägar måste finnas för de som inte kan använda digitala tjänster.
2. **Avgiftsnivån är rimlig:** Avgiften för testamentsregistrering bör inte skapa ekonomiska trösklar. Överväganden bör göras om avgiftsfri eller subventionerad registrering för vissa grupper.
3. **Information och vägledning tillhandahålls:** Skatteverket bör i samarbete med finansbranschen, konsumentorganisationer och pensionärsorganisationer ta fram lättillgängligt informationsmaterial och utbildning om de nya reglerna. Tydlig vägledning behövs också för finansiella rådgivare om hur de kan stödja sina kunder.
4. **Samverkan möjliggörs:** Möjligheter bör skapas för finansiella institut att på ett säkerhets- och integritetssäkert sätt integrera med eller hänvisa till testamentsregistret.
5. **Utvärdering genomförs:** Efter 2–3 år bör en utvärdering genomföras av hur väl systemet fungerar, särskilt för äldre och mindre digitalt vana användare, samt vilka justeringar som kan behövas.

Sparbankernas lokala närvaro och personliga service kommer att vara en viktig

resurs för kunder som behöver stöd med de nya digitala lösningarna. Som en betydande del av den finansiella infrastrukturen utanför storstäderna har sparbankerna en särskilt viktig roll att fylla för att säkerställa att moderniseringen av arvs- och testamentsrätten inte leder till digitalt utanförskap eller försämrad service för äldre och mindre digitalt vana kunder.

Förbundet ser fram emot fortsatt dialog och är berett att bidra med praktiska erfarenheter från sparbankernas kundkontakter för att stödja ett framgångsrikt genomförande av de föreslagna reformerna.

Stockholm den 15 januari 2026

SPARBANKERNAS RIKSFÖRBUND

Marie-Louise Ulfward
Chefsjurist

Sebastian Sifversson